

LEHDISTÖTIEDOTE nro 162/22

Luxemburgissa 28.9.2022

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio asiassa T-174/21 | Agrofert v. parlamentti

Parlamentin päätös, jolla evättiin oikeus tutustua kahteen asiakirjaan, jotka koskevat Tšekin entistä pääministeriä Andrej Babišia koskevaa tutkimusta EU:n varojen väärinkäytön ja mahdollisten eturistiriitojen johdosta, on pätevä

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa yhtäältä, että Agrofert-yhtiö on menettänyt oikeussuojan tarpeen, joka koski päätöstä evätä siltä oikeus tutustua komission tässä asiassa laatimaan kertomukseen, ja toisaalta se hylkää kanteen, jonka tämä yhtiö nosti päätöksestä, jolla evättiin oikeus tutustua komission Tšekin pääministerille osoittamaan kirjeeseen

Kantaja Agrofert, a.s. on tšekkiläinen holding-yhtiö, jonka määräysvallassa on yli 230 yhtiötä, jotka toimivat liike-elämän eri alueilla kuten maatalouden, elintarviketuotannon, kemianteollisuuden ja tiedotusvälineiden aloilla. Kyseisen yhtiön perusti alun perin Andrej Babiš, joka oli Tšekin pääministeri 2017–2021. Tšekin tasavallan pääministeriä koskevan tutkimuksen uudelleenaloittamisesta EU:n varojen väärinkäytön ja mahdollisten eturistiriitojen johdosta annetussa parlamentin päätöslauselmassa¹ todettiin, että hän käyttä yhä määräysvaltaa Agrofert-konsernissa pääministeriksi nimittämisensä jälkeen. Kantaja katsoi, että tämä toteamus oli virheellinen ja halusi saada tietoonsa, mitkä lähteet ja tiedot parlamentilla oli käytössään ennen kyseisen päätöksen tekemistä, ja pyysi parlamentilta oikeutta tutustua useisiin asiakirjoihin². Parlamentti totesi 14.9.2020 aluksi antamassaan vastauksessa tiettyjen asiakirjojen olevan yleisön saatavissa ja epäsi oikeuden tutustua komission Tšekin pääministerille osoittamaan kirjeeseen ja Tšekin tasavallassa eturistiriitojen välttämiseksi perustettujen hallinnointi- ja valvontajärjestelmien toimintaa koskevasta tarkastuksesta laadittuun komission lopulliseen tarkastuskertomukseen³. Parlamentti toisti vastauksena uudistettuun pyyntöön 15.1.2021 antamassaan päätöksessä⁴ erityisesti päätöksensä evätä tutustumisoikeus näihin kahteen asiakirjaan asetuksessa N:o 1049/2001⁵ säädetyn tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suoja koskevan poikkeuksen perusteella.

¹ Tšekin tasavallan pääministeriä koskevan tutkimuksen uudelleenaloittamisesta EU:n varojen väärinkäytön ja mahdollisten eturistiriitojen johdosta 19.6.2020 annettu parlamentin päätöslauselma 2019/2987(RSP) (EUVL 2021, C 362, s. 37).

² Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (EUVL 2001, L 145, s. 43) nojalla.

³ Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (EUVL 2013, L 347, s. 320) 72–75 ja 125 artiklan mukaan.

⁴ Euroopan parlamentin päätös A(2019) 8551 C (D 300153) 15.1.2021, jolla se epäsi kantajalta oikeuden tutustua kahteen asiakirjaan, jotka koskevat Tšekin entistä pääministeriä Andrej Babišia koskevaa tutkimusta EU:n varojen väärinkäytön ja mahdollisten eturistiriitojen johdosta.

⁵ Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa säädetty poikkeus.

Unionin yleinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi saatettiin tätä päätöstä koskeva kumoamiskanne, **toteaa, että kantaja on menettänyt oikeussuojan tarpeen, joka koski parlamentin päätöstä evätä kantajan oikeus tutustua komission lopulliseen tarkastuskertomukseen**, ja toisaalta **hylkää kanteen päätöksestä, jolla evättiin oikeus tutustua komission Tšekin pääministerille osoittamaan kirjeeseen**.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi

Unionin yleinen tuomioistuin tutkii aluksi, onko kantajalla sen jälkeen, kun komissio on julkaissut lopullisen tarkastuskertomuksensa, yhä oikeussuojan tarve, siltä osin kuin kumoamista koskeva vaatimus koskee sitä, että parlamentti on evännyt oikeuden tutustua tähän tarkastuskertomukseen.

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että **sen jälkeen, kun komissio on julkaissut kyseisen tarkastuskertomuksen, sillä, että parlamentti epäsi tutustumisoikeuden tähän asiakirjaan, ei ole enää vaikutusta**, koska asiakirjan laatija eli komissio päätti antaa sen yleisön saataville, eikä **kanteen kohteena olevan päätöksen kumoaminen**, siltä osin kuin siinä evätään oikeus tutustua kyseiseen tarkastuskertomukseen, **mitenkään täydentäisi** tämän asiakirjan julkistamista **eikä kantaja saisi kumoamisesta mitään etua**.

Näitä toteamuksia ei voida kyseenalaistaa sillä, että komissio ei ole julkaissut lopullisen tarkastuskertomuksen täydellistä versiota. Unionin yleinen tuomioistuin näet muistuttaa, että tutustumisoikeutta koskevan pyynnön vaikutuksena on se, että kyseinen asiakirja annetaan yleisön saataville, ja tämä johtaa siihen, että sen julkinen versio julkistetaan. Se toteaa tässä yhteydessä, että päättäessään olla antamatta yleisön saataville lopulliseen tarkastuskertomukseen sisältyviä tiettyjä tietoja komissio ei tukeutunut asetuksessa N:o 1049/2001 säädettyyn tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa koskevaan poikkeukseen, vaan tiettyjen tietojen, kuten henkilötietojen tai liikesalaisuuksien, suojaa koskeviin vaatimuksiin. Unionin yleinen tuomioistuin päätelee tästä, että parlamentin päätöksen, jolla se epäsi oikeuden tutustua lopulliseen tarkastuskertomukseen, kumoaminen asetuksessa N:o 1049/2001 säädetyn tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa koskevan poikkeuksen perusteella ei tarkoita, että näistä tiedoista tulisi julkisia, koska parlamentti ei ole mainitun tarkastuskertomuksen laatija eikä se siten voinut ylittää komission, joka on kyseisen asiakirjan laatija, myöntämää julkistamista. Näin ollen lopullisen tarkastuskertomuksen tultua julkaistuksi kantaja on jo saavuttanut sen ainoan edun, jonka se voi kanteellaan saavuttaa.

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa lisäksi, että se seikka, että kantaja on päättänyt pyytää oikeutta tutustua lopulliseen tarkastuskertomukseen parlamentilta eikä sen laatineelta toimielimeltä, ei voi johtaa siihen, että katsottaisiin, että se, että komissio on julkaissut tämän asiakirjan, tarkoittaisi tietojen antamista kolmannen toimesta, vaikka komissio on kyseisen toimen laatija.

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa, **että kantajan oikeussuojan tarve** siltä osin kuin parlamentti epäsi oikeuden tutustua lopulliseen tarkastuskertomukseen **on lakannut riidanalaisen päätöksen osalta**.

Unionin yleinen tuomioistuin tutkii seuraavaksi riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista koskevan vaatimuksen siltä osin kuin se koskee sitä, että parlamentti on evännyt kantajalta oikeuden tutustua komission kirjeeseen.

Unionin yleinen tuomioistuin hylkää ensinnäkin ensimmäisen kanneperusteen, joka perustuu asetuksessa N:o 1049/2001 säädetyn tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa koskevan poikkeuksen loukkaamiseen, siltä osin kuin kantaja väitti, että parlamentti ei ole osoittanut, että edellytykset evätä oikeus tutustua pyydettyihin asiakirjoihin täytyivät.

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa tältä osin, että käsiteltävässä asiassa komission seurantakirjeen laatimisella ei ollut saavutettu komission tutkintatoiminnan tarkoitusta eli sen varmistamista, että jäsenvaltion hallinnointi- ja valvontajärjestelmät ovat yhteensopivia unionin oikeuden kanssa. Tämä tarkoitus ei näet rajoitu pelkästään kyseisen jäsenvaltion perustamien järjestelmien tutkimiseen, vaan myös se, miten jäsenvaltio panee täytäntöön komission tarkastuskertomuksessa esittämät suositukset, on yksi vaihe sen toteuttamisessa. Näin ollen **tällä poikkeuksella**

turvattu tutkintatoimien suoja ei pääty kyseisen kertomuksen antamiseen tai sen saatekirjeen laatimiseen, jolla komissio varmistaa, että tarkastuskertomuksessa esitetyt suositukset seurataan. Kummassakin tapauksessa **jäsenvaltion kanssa aloitetaan tiedonvaihtovaiheet,** joista toinen koskee alkuperäisiä suosituksia ja toinen avoimeksi jääneitä suosituksia, **jotka kuuluvat tämän poikkeuksen kattamiin tutkintatoimiin.**

Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin hylkää kantajan väitteen, jonka mukaan parlamentti ei ole osoittanut, että komission kirjeen julkistaminen saattoi vaarantaa tutkinnan. Yhtäältä näet voidakseen osoittaa komission kirjeen ja kyseisen tutkinta- ja tarkastusmenettelyn välisen yhteyden, parlamentin oli ainoastaan näytettävä, että tämä kirje kuului meneillään olevia tutkintatoimia koskeviin asiakirjoihin. Toisaalta **riidanalaiseen päätökseen sisältyvät perustelut ovat riittäviä selittämään syyn sille, miksi komission kirjeen julkistaminen saattoi vaarantaa tutkinta- ja tarkastustoimien tarkoitusten suojan,** etenkin, koska Tšekin pääministeri oli suoraan osallinen, joten oli tärkeää kunnioittaa viimeksi mainitun ja komission välisen vuoropuhelun luottamuksellisuutta.

Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin hylkää toisen kanneperusteen, joka perustuu siihen, että huomioon ei ole otettu ylivoimaista yleistä etua, joka oikeuttaa komission kirjeen julkistamisen. Puolustautumisoikeuksien olemassaoloon liittyy toki sellaisenaan yleinen etu. Mutta se seikka, että nämä oikeudet liittyvät käsiteltävässä asiassa kantajan subjektiiviseen intressiin puolustautua parlamentin häntä vastaan esittämiltä vakavilta syytöksiltä tarkoittaa kuitenkin, että **etu, johon kantaja vetoaa, ei ole yleinen etu vaan yksityinen etu, joten kantaja ei ole osoittanut, että kyseessä oli ylivoimainen yleinen etu, joka oikeutti komission kirjeen julkistamisen.**

HUOMAUTUS: Kumoamiskanteella pyritään tiettyjen sellaisten unionin toimielinten toimien kumoamiseen, jotka ovat unionin oikeuden vastaisia. Jäsenvaltiot, unionin toimielimet ja yksityiset tahot voivat tietyillä edellytyksillä nostaa kumoamiskanteen unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa. Jos kanne on perusteltu, toimi kumotaan. Kyseessä olevan toimielimen on täytettävä asianomaisen toimen kumoamisesta mahdollisesti syntynyt oikeudellinen tyhjiö.

HUOMAUTUS: Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisusta voidaan oikeuskysymysten osalta valittaa unionin tuomioistuimeen kahden kuukauden ja kymmenen päivän määräajassa ratkaisun tiedoksiantamisesta

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin yleistä tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla [Europe by Satellite](#) ☎ +32 2 2964106

Pysy kuulolla!

